

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

גיליון 498 | כ"ח טבת תש"ע | 14.1.10 | משוגר למנויים בלבד | kav1@bezeqint.net | www.kavnet.co.il | פקס 03-6354490 | טל 03-6354484 | המערכת: מיכל חביב | היסמין 1 רמת אפעל | 03-6354484

שבוע לפני הבחירות לראשות ארגון המורים; חילופי האשמות בין המתמודדים

לטענתו, הוא אף התנגד להסכם שעליו חתם ארז בסיום השביתה עם משה"ח ומשרד האוצר. פרידמן הוסיף, כי המאבק של הארגון מול משרד האוצר לא הניב עד כה תוצאות, ולכן אולי צריך לנהל אותו בצורה אחרת. לדבריו; "בסופו של דבר מי שמחליט על התקציב הוא משרד האוצר".

השבוע גם פרסמה תנועת רוח חדשה תוצאות סקר בנושא הבחירות בארגון המורים, שערך עבורה מכון מאגר מוחות בקרב 327 חברי ארגון המורים. על פי תוצאות הסקר 41% מהמשיבים ציינו כי צריך להחליף את רן ארז בתפקיד יו"ר הארגון, 33% ממשתתפי הסקר הביעו תמיכה בהמשך כהונתו של ארז כיו"ר הארגון ו-26% ציינו כי אין להם העדפה לאחד משני המועמדים או שאין להם דעה בנושא.

נציגי שני המתמודדים על ראשות הארגון התדיינו במהלך הימים האחרונים פעמיים בפני המפקח על הבחירות. בשבוע שעבר עסק הדיון בטענה של נציגי תנועת רוח חדשה, כי ארגון המורים נוקט בהליכי בחירות למען ארז ללא ידיעתו וללא אישורו של המפקח על הבחירות. בתגובה השעה ארבל את הליכי הבחירות למספר ימים, ואף הורה לארגון המורים לפרסם החלטה זו באתר האינטרנט שלו. השבוע כינס המפקח על הבחירות את נציגי המתמודדים לדיון בשאלות; "האם יש להחליף את ועדת הבחירות?" ו"האם למנות משרד עורכי דין ניטרלי, שיעזור למפקח על הבחירות מהבחינות המשפטיות והלוגיסטיות?". מאחר שלא הושגה הסכמה בין שני הצדדים בשאלות אלו, החליט ארבל לשמש גם כיו"ר ועדת הבחירות, וליטול לעצמו את הסמכות להכריע בכל מחלוקת בין חברי ועדת הבחירות.

תהליך הבחירות לראשות ארגון המורים יחל ב-21 בינואר. כך נקבע בדיון שהתקיים השבוע בין נציגי המתמודדים למפקח על הבחירות, השופט בדימוס דן ארבל. במועד זה יתקיימו בחדרי המורים בבתי"ס העל יסודיים הבחירות לחברי ועידת הארגון. במועד מאוחר יותר תבחר ועידת הארגון את מועצת הארגון, והמועצה – את הנהלת הארגון והעומד בראשו. בשבוע האחרון החריפו העימותים בין תומכי יו"ר הארגון, רן ארז, לתומכי דודי פרידמן, המתמודד מולו על ראשות הארגון. העימותים באים לידי ביטוי בעיקר באתרים ובפורומים של מורים באינטרנט. ארז עצמו פרסם מכתב למורים, שהועלה לאתר האינטרנט של הארגון, שכותרתו – "רפורמה) לא בכל מחיר". במכתב טוען יו"ר ארגון המורים, כי אנשי משרד האוצר תומכים ביריבו ומעורבים בבחירות. "לשם השגת מטרה זו הכל כשר בעיניהם, עד כדי שימוש בהכפשות ומעורבות בבחירות בארגון המורים, במטרה להשפיע על החלפת ההנהגה של ארגון המורים בהנהגה נוחה להם יותר", מציין ארז במכתב.

בתגובה לטענה זו ולטענות דומות, המועלות בשבועות האחרונים בפורומים של מורים או מועברות בדוא"ל, פרסמה תנועתו של פרידמן, רוח חדשה בארגון המורים הודעה, שעל פיה מדובר ב"אגדות וקונספירציות". בהודעה מודגש, כי התנועה מתנגדת להסכם אופק חדש במתכונתו הנוכחית, ורואה בו הסכם שאינו מתאים לבתי"ס העל יסודיים. יו"ר התנועה, דודי פרידמן, מסר לקו לחינוך, כי הוא וחבריו לתנועה הוכיחו את נחישותם במאבק על זכויות המורים בחינוך העל יסודי כבר בשביתת המורים לפני כשנתיים.

סקר; בראש סולם היעדים של מנהלי בתי"ס בישראל - שיפור הישגי התלמידים

קידום מקצועי של סגל ביה"ס, קידום הכישורים החברתיים של התלמידים, פיתוח זהות התלמידים ומניעת נשירה מביה"ס, דורגו בסקר כחשובים ביותר רק על ידי אחוזים בודדים מהמנהלים.

יש לציין, כי בדירוג היעד הנבחר נמצאו פערים גדולים בין מנהלים ממגזרים שונים.

בקרב המנהלים במגזר הערבי דורג היעד שיפור הישגים כחשוב ביותר על ידי 27% מהמנהלים, לעומת 16% בקרב המנהלים במגזר היהודי. גם היעד שיפור האקלים הבית ספרי ומניעת אלימות זכה לדירוג גבוה יותר בקרב המנהלים במגזר הערבי – 25% ציינו אותו כחשוב ביותר, לעומת 13% בלבד בקרב המנהלים מהמגזר היהודי.

(המשך בעמ' 2)

היעד החשוב ביותר בעיני מנהלי בתי"ס בישראל הוא שיפור הישגי התלמידים. כך עולה מסקר רחב היקף בשם "על מנהלים ומנהלות בבתי"ס בישראל", בהשתתפות למעלה מ-1,500 מנהלים. הסקר נערך על ידי מכון צפנת עבור מכון אבני ראשה.

בסקר התבקשו המנהלים לבחור מתוך רשימה של יעדים בית ספריים יעד אחד בלבד, שהשגתו תיחשב בעיניהם להצלחה בתפקיד. 20.9% מהמנהלים ציינו את השיפור בהישגי התלמידים כיעד החשוב ביותר. 18.3% מהמנהלים ציינו את "ביסוס תחושת השייכות והמשמעות של כל באי ביה"ס" כיעד החשוב להם ביותר, 16.1% – את היעד "חינוך לערכים ודרך ארץ", ו-15.9% – את היעד "שיפור האקלים הבית ספרי וצמצום האלימות". יעדים אחרים, כמו

משה"ח שוקל העסקת מורים למדעים, מחשבים ואנגלית מהמגזר הערבי במגזר היהודי

ללמוד מקצועות אלו גבוה יותר. כך, למשל, החלו השנה ללמוד במסלול להוראת מדעי המחשב 58 סטודנטים מהמגזר הערבי, לעומת 14 סטודנטים בלבד מהמגזר היהודי. כידוע, במגזר הערבי קיים כבר כיום עודף של כ-7,000-12,000 מורים, שאינם מועסקים או מועסקים במשרות חלקיות בלבד. לעומת זאת, קיים במגזר היהודי מחסור במורים, בעיקר למתמטיקה, מדעים, מחשבים ואנגלית. במסמך בנושא "שיבוץ מורים ערבים במערכת החינוך", שפרסם לפני כשנתיים מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מצוין כי פוטנציאל ההשמה של מורים ערבים בבת"ס במגזר היהודי הוערך בכ-1,000 מורים.

אחד הפתרונות ששוקל משה"ח לבעיית המחסור במורים בבתיה"ס במגזר היהודי, במקצועות מדעים, מחשבים ואנגלית, הוא העסקת מורים מהמגזר הערבי. כך נמסר לקו לחינוך ממשה"ח. בשבוע שעבר פרסם האגף לעובדי הוראה במשה"ח את נתוני ההרשמה למכללות לחינוך בשנת הלימודים הנוכחית. על פי הנתונים, חלה עלייה קלה במספר הנרשמים ללימודי הוראה והוא עומד על 5,450, לעומת 5,074 אשתקד. עם זאת מהנתונים עולה, כי מספר הסטודנטים במגזר היהודי שהחלו השנה ללמוד חלק ממקצועות המדעים, מחשבים ואנגלית, עומד על כמה עשרות בלבד. במגזר הערבי, לעומת זאת, מספר הסטודנטים שהחלו

יום המחנך יתמקד בפעילות בית ספרית ברוח משנתו של יאנוש קורצ'אק

ומפקחות הגנים, מגוון פעילויות ביום המחנך. הפעילויות עוסקות בנושאים כמו: בחינת סוגיות בעבודת המחנך, ניסוח תפיסת החינוך על ידי צוות המורים, ולימוד של היבטים שונים ממשנתו הפדגוגית של קורצ'אק. כמו כן יתקיימו פעילויות משותפות לתלמידים ולהורים, ביניהם אירועי הוקרה בית ספריים לצוותי המורים. עוד נמסר ממשה"ח, כי יום המחנך הוא חלק מתהליך להטמעת הגישה החינוכית של קורצ'אק במערכת החינוך. בשנת הלימודים הבאה תיערך הכשרה למורים בנושא רעיונותיו הפדגוגיים של קורצ'אק.

"יום המחנך במערכת החינוך" יתקיים ביום חמישי הבא, 21.1.2010. ממשה"ח נמסר, כי יום המחנך יקיף את כל מערכת החינוך. מטרת היום הן להעלות למודעות הציבורית את תפקיד המחנך ומשמעותו לעולמו של התלמיד, ולקדם את מעמדו. עם זאת, לא נמסר על פעילות מרכזית שיערוך המשרד לציון היום. עוד נמסר, כי יום המחנך יתמקד השנה בגישה החינוכית של יאנוש קורצ'אק, המעמידה את המחנך במרכז העשייה החינוכית, ומייחסת משקל רב לדוגמה האישית שהוא מהווה עבור התלמידים. המינהל הפדגוגי מציע למנהלי בתיה"ס, ראשי הרשויות המקומיות

סקר; בראש סולם היעדים של מנהלי בתיה"ס בישראל - שיפור הישגי התלמידים

(המשך מעמ' ראשון)

עם בן משפחה או חבר. פרט מעניין שנמצא בסקר הוא, שמנהלות נעזרות יותר ממנהלים ביעצת, בגורמים מקצועיים מחוץ למערכת החינוך ובפסיכולוג ביה"ס. לעומת זאת, המנהלים נעזרו יותר ברכזים.

לעומת זאת, המנהלים במגזר היהודי ייחסו חשיבות רבה יותר ליעדים ביסוס תחושת השייכות והמשמעות בביה"ס וחינוך לערכים ודרך ארץ - שאותם ציינו כחשובים ביותר 21% ו-20% (בהתאמה) מהמנהלים.

עורכי הסקר מסבירים את ההבדלים ביעדי המנהלים משני המגזרים בכך שבקרוב המנהלים במגזר הלא יהודי קיימת רגישות גדולה להישגים לימודיים, האופיינית לא אחת לקבוצות המיעוט. על פי הסקר, תשובת המנהלים מהמגזר הלא יהודי גם מעידות על הצורך להתמודד עם בעיית האלימות בבתיה"ס.

בסקר גם נשאלו המנהלים על שביעות רצונם מתפקידם בתחומים שונים. בין התחומים; "עבודה מול הפיקוח", "תכנון תוכניות לימודים חדשות ופרויקטים ייחודיים", "עיבוד תוכניות לימודים והעיסוק בהן", "ניהול אדמיניסטרטיבי" ו"עבודה מול הרשות המקומית". בסקר נמצא, כי מנהלי בתיה"ס בחינוך הממלכתי שבעי רצון יותר מעמיתיהם בזרמי החינוך האחרים בצורה מובהקת, בתחומים השונים שנבחנו. במקום השני בשביעות הרצון נמצאו המנהלים מהמגזר הלא יהודי בחינוך העצמאי. מהסקר עולה, כי המנהלים מהחינוך הממלכתי-דתי הביעו פחות שביעות רצון מעמיתיהם בחינוך הממלכתי במידה מובהקת בחלק ניכר מהקטגוריות, וכך גם המנהלים בחינוך היהודי העצמאי.

בסקר נאספו נתונים על מנהלי בתיה"ס בתחומים רבים, כמו ותק בתפקיד, החלוקה למגדרים בחטיבות הגיל השונות, התפקיד הקודם שמילאו לפני שמונו למנהלים, סוגי ההכשרה לניהול שעברו אם היו כאלה ועוד.

הסקר בדק, בין היתר, מי הם הגורמים העיקריים שאיתם מתיעצים המנהלים בעיקר. ניתן היה לציין יותר מגורם אחד. בסקר נמצא, כי 40% מהמנהלים נוהגים להתייעץ עם סגניהם, 38.5% עם רכזי המקצוע, 27.8% עם יועצת ביה"ס, 25.1% עם מפקח ביה"ס, 14.5% עם מנהל עמית, 11.1% עם מורה בביה"ס, 10.9% עם גורם מקצועי מחוץ לביה"ס, 5.8% עם פסיכולוג ביה"ס ו-3.8%

הבית של תמר - תל אביב

היציבות והצלחה

בית - הספר האקסטרני לבגרות:

לתלמידים בכיתות י', י"א, י"ב המעוניינים בתעודת בגרות מלאה ומתקשים בלימודיהם בשל לקות למידה.

לימודי עזר אחה"צ:

לתלמידים הזקוקים ללימוד ממוקד ולהוראה מתקנת בנוסף על לימודיהם בבית הספר. החלה הרשמת תלמידים למועד הקיץ תש"ע

- הלימודים יחלו ב- 20/2/10

מספר המקומות בכיתות מוגבל.

פנו בהקדם לייעוץ ללא תשלום:

03-6481120

דו"ח; החזרת התקצוב הדיפרנציאלי - צעד נדרש לצמצום פערים במערכת החינוך

העדפה מתקנת במסגרות נפרדות

בדו"ח נטען, כי למשה"ח אין מדיניות מפורשת של העדפה תקציבית לבתי"ס על יסודיים המשרתים אוכלוסיות תלמידים מרקע חברתי-כלכלי חלש. למרות זאת, זוכים בתי"ס אלה בפועל להעדפה תקציבית בולטת. הסיבה לכך היא, שתלמידים משכבות חלשות מופנים פעמים רבות ללמוד במסלולים עתירי שעות, כמו כיתות מבי"ר, כיתות הכוון, כיתות אומ"ץ וכיתות טכנולוגיות. עלותן של כיתות אלו, שבהן מספר התלמידים קטן, יקרה הרבה יותר מאשר עלותן של כיתות עיוניות רגילות. הדו"ח מדגיש, כי בחינוך העל יסודי הקצאת היתר נעשית בעיקר במסגרות נפרדות, ונובעת ממדיניות של הפרדת התלמידים החלשים משאר התלמידים. מדיניות מעין זו אינה קיימת בחינוך היסודי.

העדפה מתקנת בכל חטיבות הגיל

לגבי חלוקת המשאבים בין חטיבות הגיל השונות מציין הדו"ח, כי חוקרים רבים סבורים, שיעילות ההעדפה המתקנת הולכת ויורדת ככל שעולה גיל התלמידים. מחברי הדו"ח טוענים כי גישה זו מסוכנת ומוטעית. לדעתם, יש חשיבות רבה להשקעה בהעדפה מתקנת בכל חטיבות הגיל. מחברי הדו"ח מציינים, כי היתרון שבהשקעה בצמצום הפערים בחינוך העל יסודי והעל תיכוני הוא שניתן לראות את פירותיה בטווח הקצר והבינוני, בניגוד להשקעה בגיל הרך. לדבריהם, צמצום תקציבי החינוך העל יסודי בעשור האחרון מנוגד לאחד היעדים המרכזיים של מערכת החינוך בישראל - הכשרת הדור הצעיר להתמודדות בשוק הגלובלי.

אחד הצעדים המרכזיים שעל משה"ח לנקוט כדי לצמצם את הפערים במערכת החינוך, הוא להחזיר את שיטת התקצוב הדיפרנציאלי לחינוך היסודי, ולהרחיבה לחטיבה העליונה. זוהי אחת מהמסקנות העיקריות של דו"ח בשם "אי שוויון במערכת החינוך - ישראל 2009 תמונת מצב", שפרסם מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בסוף החודש שעבר. את הדו"ח חיברו נחום בלס ופרופ' חיים אדלר. הדו"ח מפרט את הפערים בין התשומות בתחום החינוך שמקבלים תלמידים מאוכלוסיות מבוססות לתשומות שמקבלים תלמידים מאוכלוסיות חלשות, ומציע דרכים לצמצומם. כמו כן דן הדו"ח בפערים בין התשומות שמקבלים מגזרים שונים במערכת החינוך. יש לציין, כי לאחרונה פורסמו דו"חות נוספים העוסקים בפערים במערכת החינוך, על ידי מרכז אדווה ותנועת "הכל חינוך". בשונה מדו"חות אלו, מציין דו"ח מרכז טאוב גם נתונים חיוביים על צמצום פערים במערכת החינוך בשנים האחרונות. כך, לדוגמה, מדגיש הדו"ח, כי במערכת החינוך הישראלית לא התרחבו הפערים בעשור האחרון ואף הצטמצמו בהיבטים מסוימים, למרות שבתקופה זו התעצמו הפערים החברתיים והכלכליים במדינה במידה חסרת תקדים. עם זאת, הדו"ח אינו מייחס את צמצום הפערים במערכת החינוך לצעדים שנקטו ממשלות ישראל בעשור האחרון, אלא בעיקר להשפעה ארוכת הטווח של הצעדים שנקטו בתחום זה בשנות ה-90. לטענת מחברי הדו"ח, המשאבים הגדולים שהוזרמו למערכת החינוך בשנות ה-90, אפשרו להנהיג מדיניות משמעותית של העדפה מתקנת ותוכניות ייחודיות, שהביאו לחיזוקם של התלמידים מהקבוצות החברתיות החלשות.

ציבור המורות והמורים מוזמן

לטקס הסרת הלוט, קריאת רחוב ע"ש

המורה נְחָה

ז"ל

ביום ראשון, ב' בשבט תש"ע 17.1.10 בשעה 16:00

ברחוב התאנה, יהוד

ביוזמת מר יוסי בן דוד, ראש העיר יהוד
ובהשתתפות: הגב' רונית תירוש ח"כ,

גב' ורד סוויד, יועצת ראש הממשלה לענייני חברה ורווחה,

גב' ורד אחידב עזריאל, מנהלת ב"ס "רמז", יהוד

חברי מועצת העיר, אישי ציבור, מפקחות

www.hamoranecha.co.il

שיטת התקצוב הדיפרנציאלי ננטשה

מחברי הדו"ח מביעים צער על כך שמשלה"ח נטש בשנת 2008 את שיטת התקצוב הדיפרנציאלי בחינוך היסודי ובחטיבת הביניים, ולא יישם אותה כלל בחטיבה העליונה. בשיטה זו, שהונהגה בשנים 2004-2007, הוקצו שעות ההוראה על פי מדד הטיפוח, המביא בחשבון את גורמי הרקע של התלמיד. על פי השיטה, תלמיד מעשירון הטיפוח התחתון היה אמור לקבל כ-60% שעות הוראה יותר מתלמיד מהעשירון העליון.

מחברי הדו"ח מציינים, כי השיטה לא יושמה במלואה, כך שלא ניתן להעריך את השפעתה על צמצום אי השוויון בחינוך היסודי. עם זאת, עולה משלושה מחקרים, שפורסמו ב-2008, כי שיטת התקצוב הדיפרנציאלי אכן צמצמה במידת מסוימת את הפערים בין התשומות שמקבלים תלמידים מאוכלוסיות חזקות לאלו שמקבלים תלמידים מאוכלוסיות חלשות. יש לזכור, כי בשנים שבהן הונהגה השיטה, "הונחתו" על תקציב החינוך קיצוצים בקנה מידה נרחב. כך קרה שצמצום הפערים נבע בעיקר מהקטנת התקצוב לחינוך לעשירונים החזקים ולא מהגדלתו לעשירונים החלשים. זוהי, כנראה, הסיבה לכך שצמצום הפערים במערכת החינוך לא לווה בעלייה של הישגי התלמידים.

בדו"ח נטען, כי בשיטת התקצוב החדשה, שהונהגה בחינוך היסודי מ-2008, רק 5% מסך כל ההקצאה לשעות הלימוד מוקדשים להעדפה מתקנת על פי קריטריון חברתי-כלכלי. מחברי הדו"ח סבורים, כי השיטה החדשה כלל אינה מתמודדת עם היעד של צמצום פערים חינוכיים במערכת החינוך היסודי.

■ **מחוז חיפה מסכם עשור של תקשוב** – מחוז חיפה פירסם לאחרונה סיכום של הפעילות המחוזית להטמעת המחשוב במינהל ובהוראה בעשור האחרון. בסיכום מצוין, כי מנהל המחוז, אהרן זבידה, הוביל וליווה מהפך בתקשוב, שהביא במהלך העשור האחרון לשינוי משמעותי בתהליכי ההוראה-למידה במוסדות החינוך במחוז. על פי הסיכום, בתחום המינהלתי הוטמעו במחוז בשנים אלו מערכות תוכנה ומסדי מידע מקוונים, כמו "מרכבה" ו"משכית". באמצעות המערכות ניתן לצפות במחשב במצבת כוח האדם המחוזית, המונה כ-17 אלף עובדי הוראה, ובהתפלגות התלמידים לפי פילוחים שונים. מהמחוז נמסר, כי מערכות אלו שינו את תרבות העבודה המחוזית מהיסוד.

בתחום הפדגוגי הוטמעה תרבות התקשוב בבתי"ס במחוז. כ-80% מבתי"ס מנהלים כיום אתרים, שבהם מתקיימת פעילות לימודית, למשל קבוצות עבודה של תלמידים בהנחיית המורים. האתרים גם משמשים כאמצעי תקשורת בין התלמידים וההורים ובין בתי"ס. במחוז חיפה גם מתקיים בימים אלו תהליך הערכה ושדרוג של האתרים הבית ספריים, במטרה להפכם למעודכנים ודינאמיים יותר פדגוגית, ארגונית וחברתית. במסגרת התהליך כבר שודרגו כ-90 אתרים. כמו כן הוצבו לוחות חכמים אינטראקטיביים בלמעלה מ-80 בתי"ס במחוז.

תוכניות תקשוב נוספות המופעלות במספר יישובים במחוז בשנים האחרונות הן "מחשב נייד לכל מורה" ו"סיסמה לכל תלמיד". במסגרת תוכנית מחשב נייד לכל מורה קיבלו עד כה 171 מורים מטירת הכרמל ומנשר מחשבים ניידים. תוכנית סיסמה לכל תלמיד מופעלת בטירת הכרמל, נשר, דלית אל כרמל ועוספייה. במסגרת התוכנית הוקם בכל אחד מהיישובים פורטל חינוך עירוני, שבו יש לכל ביי"ס אתר ולכל כיתה ומקצוע לימוד בסביבה מתוקשבת.

תוכניות לימודים

■ **תלמידי המגמה הרב-תחומית התנסו במחקר במכון ויצמן למדע** – תלמידי שכבת י"ב, הלומדים במגמה המדעית הרב-תחומית בתיכון אלון ברמת השרון, השתתפו לאחרונה בפעילות לימודית בת יומיים במכון ויצמן למדע ברחובות. מביה"ס נמסר, כי הפעילות כללה הרצאות העשרה והשתתפות במחקר במעבדות המכון. במהלך פעילות המחקר ליווה כל זוג תלמידים

במסגרת הפעילות למדו

התלמידים, בין היתר, כי המחקר המודרני אינו מושתת בדרך כלל על תחום דעת יחיד.

מהמגמה מדריך, שהוא דוקטורנט המבצע מחקר במעבדות המכון. מביה"ס נמסר, כי ביום הראשון לפעילות הושם דגש על למידה תיאורטית של עבודת המחקר שאותה מבצע המדריך. ביום השני כבר התנסו התלמידים בעצמם בעבודת מחקר במכשור החדשני שבמעבדות המכון. במסגרת הפעילות למדו התלמידים, בין היתר, כי המחקר המודרני אינו מושתת בדרך כלל על תחום דעת יחיד, ומשולבים בו חוקרים ממגוון תחומים, כמו כימיה, פיזיקה, ביולוגיה ומחשבים.

אחד מהמחקרים, שבהם צפו התלמידים ונטלו חלק במסגרת הפעילות, עוסק בייצור מלאכותי של חלבונים קולטי אור. לתלמידים הוסבר, כי חלבונים אלו ישמשו בעתיד לבניית מערכות, שימירו

בפורטלים מרוכזים מאגרי מידע וחומרי לימוד, בלוגים ופורומים, ומתקיימת התקשורת בין התלמידים והמורים.

■ **התלמידים המצטיינים ישתתפו בתוכנית למנהיגות טכנולוגית** – תלמידים מצטיינים בבי"ס מופ"ת-בסמ"ת בחיפה ישתתפו בקרוב בתוכנית הכשרה בינלאומית לפיתוח מנהיגות טכנולוגית. במסגרת התוכנית יוכשרו התלמידים בשיטת CTN-Ed (Certification Technology Management), שמטרתה היא לפתח אצל התלמידים כישורי חשיבה מסדר גבוה ועקרונות אתיים ומוסריים, ולהקנות להם שיטות ומיומנויות טכנולוגיות לניהול ידע.

התוכנית, המועברת על ידי חברת נס טכנולוגיות, היא דו-שנתית. התוכנית כוללת 35 מפגשים שבועיים בני שלוש כל אחד, בשעות אחר הצהריים, ומחנה קיץ במהלך החופש הגדול.

התוכנית משלבת לימודים בתחומים פדגוגיים וטכנולוגיים. בתחום הפדגוגי כוללת התוכנית נושאים כמו פיתוח תהליכי חשיבה, ניהול ידע, מוסר ואתיקה, עבודת צוות, מחקר ופיתוח, ניהול פרויקטים, עקרונות המשא ומתן ושיטות מחקר מתקדמות. בתחום הטכנולוגי כוללת התוכנית נושאים כמו מערכות טכנולוגיות, ארכיטקטורה של מערכות, תכנות מונחה עצמים, ניתוח ואפיון מערכות, אבטחת מידע וננוטכנולוגיה.

בתום כל שנת לימודים יחויבו התלמידים בפרויקט גמר מחקרי. בתום התוכנית יקבלו התלמידים תעודה מטעם החברה, שתאפשר להם להשתתף בבחינות ההסמכה הבינלאומיות לפיתוח וניהול רשתות תקשורת של חברת מיקרוסופט.

ביה"ס העל יסודי מופ"ת-בסמ"ת בחיפה, שהוקם בשנת תשס"ז, מופעל על ידי עמותת מופ"ת (מתמטיקה, פיזיקה ותרבות), עיריית חיפה ומשה"ח. בביה"ס לומדים כ-300 תלמידים.

את אור השמש לצורות אחרות של אנרגיה.

מביה"ס נמסר, כי במהלך הפעילות שהו התלמידים במחיצת החוקרים במעבדות כעשר שעות. כמו כן האזינו התלמידים להרצאות של פרופ' זאב לוז, בנושא "בועות סבון", של ד"ר אביב פז, בנושא "חלבונים תלת מימדיים", ושל פרופ' עילם גרוס, בנושא "תורת הקוונטים".

■ **המכללה פיתחה תוכנית לימודים בנושא בריאות לבתי"ס היסודיים** – המכללה האקדמית לחינוך ולספורט אוהלו בקצרין יזמה בשיתוף עם המועצה האזורית גולן, תוכנית לימודים בנושא בריאות ותזונה נכונה. במסגרת התוכנית ילמדו תלמידי בתי"ס היסודיים ברמת הגולן על תזונה נכונה ופעילות גופנית בריאה. בתוכנית גם מושם דגש על הסכנות הטמונות בצריכת חומרים ממכרים כמו טבק, אלכוהול וסמים. את התוכנית יעבירו בבתי"ס סטודנטים לחינוך גופני מהמכללה.

הניסוי של התוכנית מתקיים השנה בביה"ס אביטל במרום גולן. במסגרת הניסוי מגיעים תלמידי ביה"ס לימי מפגש במכללה, שבמהלכם הם לומדים מגוון נושאים העוסקים בשמירה על הבריאות, ומבקרים במעבדות הספורט ומתקני המסלול לחינוך גופני. בנוסף לכך מלמדים סטודנטים מהמכללה את התוכנית בביה"ס. בין נושאי התוכנית; "קלוריות ומדד ה-BMI" (מסת הגוף), "חשיבות ארוחת הבוקר", "אחוזי שומן בגוף", "כוח, סיבולת וגמישות", "תחזוקה יום-יומית של הגוף בפעילות גופנית", "בניית תוכנית אימונים בריאה", "הסכנות הטמונות באלכוהול ועישון" ו"סמים בספורט".

■ קבוצת התיאטרון של הפנימייה הוזמנה למסע הופעות באירופה – קבוצת התיאטרון של פנימיית אורט נתניה, שבקריית החינוך אורט ליבוביץ, העלתה בשבוע שעבר את הצגת הבכורה למחזה "חלום על נייר זכוכית". מביה"ס נמסר, כי ההצגה זכתה לתשבחות מהצופים, ובהם אנשי תיאטרון מקצועיים. אחד מהצופים היה נשיא הקהילה היהודית בית הילל בבריסל, פיליפ לבקוביץ, שאף הזמין את צוות ההצגה למסע הופעות באירופה.

מפנימיית אורט נתניה נמסר, כי מרבית חברי קבוצת התיאטרון הם תלמידים עולים מחבר העמים, המשתתפים בתוכנית נעל"ה – נוער עולה לפני הורים.

ההצגה חלום על נייר זכוכית היא אגדה עירונית מודרנית, העוסקת בצעיר החי במרתף ובילדה שנמכרה על ידי אמה לבית מסחר בילדים. ההצגה נכתבה ובוימה על ידי הבימאי והמוזיקאי, עידן זילברשטיין, העומד בראש קבוצת התיאטרון של הפנימייה כ-10 שנים. בתקופה זו העלתה הקבוצה שש הפקות, שהוצגו ברחבי ארץ ובח"ל. כל ההצגות עוסקות בנושאים חברתיים.

מפנימיית אורט נתניה נמסר, כי מרבית חברי קבוצת התיאטרון הם תלמידים עולים מחבר העמים, המשתתפים בתוכנית נעל"ה – נוער עולה לפני הורים. במסגרת התוכנית מתגוררים התלמידים בפנימייה ולומדים בבי"ס אורט יד ליבוביץ במשך שלוש שנים, החל מכיתה י'. התלמידים גם נבחנים בביה"ס בבחינות הבגרות. עוד נמסר, כי כמחצית מהורי התלמידים המשתתפים בתוכנית עולים לארץ בעקבותיהם.

■ תלמידי י"ב נחשפו לדילמות מוסריות ומשפטיות בצבא – שכבת י"ב בבי"ס העמק המערבי בקיבוץ יפעת משתתפת השנה בפרויקט הכנה לשירות הצבאי. במסגרת הפרויקט התקיימה לאחרונה בביה"ס פעילות בנושא "דילמות משפטיות ומוסריות בצבא". הפעילות כללה הרצאה, שבה הובאו לפני התלמידים דוגמאות לפקודות צבאיות בלתי חוקיות, והם הונחו כיצד עליהם לפעול במצבים דומים. בהרצאה גם נדון נושא ההטרדות המיניות בצבא והטיפול בו. לאחר ההרצאה התחלקו התלמידים לשתי קבוצות, שכל אחת מהן נפגשה עם בוגרי ביה"ס המשרתים במגוון תפקידים בצה"ל. המפגש עסק ב"שירות משמעותי בצה"ל".

■ האופרה הישראלית ערכה מופע לציון שיתוף הפעולה עם תיכון עירוני ז' – האופרה הישראלית ערכה בשבוע שעבר מופע חגיגי באשכול הפיס של תיכון עירוני ז' ביפו. האירוע נערך לציון 10 שנים לשיתוף הפעולה ההדוק המתקיים בין האופרה הישראלית לביה"ס. את הקשר יזם מנהל ביה"ס, דוד בן זוהר, שהוא חובב אופרה נלהב. במסגרת שיתוף הפעולה משתתפים מדי שנה כל תלמידי שכבת ט' בביה"ס בתוכנית חשיפה לעולם האופרה. במסגרת התוכנית, הכוללת כ-10 מפגשים, מאזינים התלמידים להרצאות בנושא האופרה, עורכים ביקור בבניין האופרה הישראלית, שבמהלכו

הם נפגשים עם זמרים וצופים בפעילות המתקיימת מאחורי הקלעים. שיאה של התוכנית הוא צפייה במופע אופרה. לדברי מנהל ביה"ס, מטרת התוכנית היא לחשוף את התלמידים לעושר התרבותי הרב המתגלם באופרה. לדבריו, התוכנית כבר הפכה בתיכון עירוני ז' למסורת ולחלק מההווי הבית ספרי. בן זוהר מדגיש, כי התלמידים נהנים מאוד מהתוכנית, ומתנהגים למופת במהלך המופעים. בביה"ס אף הוקם מועדון של תלמידים אוהבי אופרה, שחלק מהם כבר צפו בכ-20 מופעים.

"אנחנו אומרים לתלמידים שחשוב להעשיר את העולם התרבותי. באופן אולי מפתיע, יש תלמידים רבים שמתאהבים באומנות זאת. התלמידים מתחברים לסיפורים של האופרות, לדרמטיות ולעושר המוזיקאלי והוויזואלי", מוסיף מנהל ביה"ס.

בן זוהר מספר, כי במהלך השנים שבהן מתקיימת התוכנית, נוצרו קשרים חמים ומכבדים בין האופרה הישראלית ותיכון עירוני ז', והתלמידים מוזמנים לצפות בחינם במופעי טרום-בכורה. אחד מהשיאים בשיתוף הפעולה היה כאשר כ-100 תלמידים מביה"ס שימשו ניצבים בהפקה של האופרה "אאידה", שנערכה לפני מספר שנים. בתיכון עירוני ז' ביפו לומדים תלמידים מרקע חברתי-כלכלי בינוני ונמוך. כ-70% מהתלמידים הם מהמגזר היהודי וכ-30% – מהמגזר הערבי.

■ סימפוזיה של אור; קלפים לגילוי עצמי ולפיתוח החשיבה

– טליה בירקאן, בעלת תואר שני בפילוסופיה של החינוך ובוגרת מכון מנדל למנהיגות, היא מחברת הספר "סימפוזיה של אור". הספר מתאר מסע אישי, פילוסופי ורוחני, המבוסס על עשר הספירות בקבלה. הספר עוסק בחינוך, הורות, אנושיות וערכים נוספים החשובים לכל אדם. בעקבות הצלחת הספר, פיתחה לאחרונה בירקאן חפיסת קלפים בשם "סימפוזיה של אור – לגילוי האמת והטוב", המיועדת למבוגרים ולילדים כאחד. בחפיסה 52 קלפים, שכל אחד מהם מסמל ערך חשוב המופיע בעשר הספירות, כמו נדיבות, אהבה, מנהיגות וגבולות. בכל קלף מופיעים ציור ומשפט, המתארים את הערך. לקלפים מצורף ספרון שבו מפורטות מגוון פעילויות שניתן לערוך באמצעותם.

מדור פרסום

בחפיסה 52 קלפים, שכל אחד מהם מסמל ערך חשוב המופיע בעשר הספירות, כמו נדיבות, אהבה, מנהיגות וגבולות.

לדברי בירקאן, בסדנאות שערכו היא ומנחים אחרים התברר, כי הקלפים מסייעים למשתתפים "לפתוח את הלב", ולהכיר את עצמם ממקומות חדשים. לדבריה, ניתן להיעזר בקלפים במגוון פעילויות עם תלמידים כמו; פעילויות לפיתוח חשיבה חשבונאית, פיתוח זיכרון של פרטים ויזואליים, תרגול הדמיון, העלאת סוגיות חברתיות רגישות העולות בכיתה ופיתוח חשיבה יצירתית.

בירקאן משמשת כמנהלת שותפה של "המרכז הישראלי לפילוסופיה בחינוך". המרכז פועל לקידום החברה בישראל באמצעות חינוך פילוסופי. המרכז מציע השתלמויות, ידע מקצועי וליווי פדגוגי למורים ותוכניות לימודים לתלמידים. במרכז פועל צוות של מרצים ומורים מהחוגים לפילוסופיה וחינוך באקדמיה ומתחום החינוך.

לפרטים נוספים ולרכישת ערכת הקלפים; טל' 052-3478505, דוא"ל: talis@zahav.net.il

■ **כנס הוקרה** – בנהריה התקיים בשבוע שעבר כנס הוקרה לאנשי החינוך בעיר. ממחוז צפון נמסר, כי הכנס הוא יוזמה משותפת של ראש העיר, ג'קי סבג, והמחוז. בכנס השתתפו דיקן הפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה, פרופ' עופרה מייזלס, מנהלת המחוז, אורנה שמחון, ראש העיר, בכירי העירייה וכ-500 מפקחים, מדריכים, מנהלי בתי"ס, גננות ומורים. את האירוע הנחה מנהל אגף החינוך, יואל זיידנר.

הכנס התקיים במסגרת פרויקט לבניית חזון חינוכי עירוני, המתקיים בנהריה מזה כשנה, בהנחיית הפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה. במסגרת הפרויקט נערך אבחון למערכות החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי בעיר בכל התחומים וחיטובת הגיל, ונבנות תוכניות לשיפורן.

מהמחוז נמסר, כי הפרויקט כולל 16 מיזמים חינוכיים, שבהם הושקע תקציב כולל של כ-2.5 מיליון ש"ח.

הכנס התקיים במסגרת פרויקט לבניית חזון חינוכי עירוני, המתקיים בנהריה מזה כשנה, בהנחיית הפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה.

עוד נמסר, כי במסגרת הפרויקט השקיע משה"ח כמיליון וחצי ש"ח בשיפוצים במוסדות החינוך בעיר. כמו כן ייפתח בנהריה בשנת הלימודים הבאה מרכז פסגה. מהמחוז נמסר עוד, כי בקרוב גם ייושם בבתי"ס בעיר פרויקט "הכיתה החכמה" בהיקף נרחב – מהגבוהים ביישובי הצפון. במסגרת הפרויקט יוצבו בבתי"ס לוחות חכמים. כמו כן יפעיל משה"ח בעיר פרויקטים לתלמידים מחוננים ומצטיינים ולבני נוער בסיכון.

במהלך הכנס ציינה מנהלת המחוז, כי פרויקט בניית החזון החינוכי הוא ראשיתו של תהליך, הטומן בחובו תמורות משמעותיות במערכת החינוך בנהריה. שמחון הוסיפה; "במהלך ביקורי בנהריה התוודעתי לרוח המפעמת במוסדות החינוך – רוח של חדשנות ופתיחת אופקים לחשיבה אחרת, ליוזמות חדשות, ולאילויות הוראה שונות. אני משוכנעת שההתגייסות שלכם, יחד עם הגורמים המקצועיים ברשות המקומית, במשה"ח ובאוניברסיטת חיפה, תתרום לקידום מערכת החינוך בעיר".

■ **משולבים** – מנהל המחוז, אהרון זבידה, סייר בשבוע שעבר באשכול הגנים מיח"א – מחנכי ילדים חירשים, בחיפה. אל הסיור נלוו מפקחת המחוז, ד"ר יעל יעקובי, ומרכזת הפיקוח על החינוך המיוחד, ד"ר מלכה מולכו. מנהלת אשכול הגנים, דינה פרומר, הציגה בפני האורחים את אשכול הגנים, וציינה כי 95% מבוגריו משתלבים בבתי"ס רגילים. לדבריה, בשנים האחרונות חלה עלייה תלולה במספר הילדים לקווי השמיעה המשתלבים בחינוך הרגיל. הסיבות לכך הן התפתחות האמצעים הרפואיים, כמו שתל השמע המסייע בשיפור השמיעה, והציוד המשוכלל להפחתת רעשים חיצוניים המוצב בכיתות, ומסייע לילדים כבדי השמיעה להתרכז בלימודים.

במהלך הסיור באשכול הגנים צפו מנהל המחוז והמפקחות, באמצעות חדרי צפייה הצמודים לחדרי הלימוד, בפעילויות חינוכיות, טיפוליות ושיקומיות.

מיח"א חיפה והצפון היא עמותת ציבורית, הפועלת לחינוך ושיקום ילדים חירשים מינקות ועד גיל שש. באשכול גני מיח"א בחיפה מטופלים כ-100 פעוטות וילדים מהמגזר היהודי ומהמגזר הערבי.

■ **מובנית** – מנהלת המחוז, סולי נתן, ביקרה בשבוע שעבר בבתי"ס במועצה המקומית אלקנה. אל הביקור נלוו הנהלת המחוז וראש מועצת אלקנה, צדוק זהוראי. במהלך הביקור סיירה מנהלת המחוז בבתי"ס היסודי אלקנה ובאולפנת השומרון.

בבתי"ס אלקנה הציג המנהל, יהודה רוזנברג, בפני האורחים את התפיסה החינוכית הבית ספרית, הרואה במשפחות התלמידים ובקהילה שותפים מרכזיים בתהליך החינוכי. לדבריו, התפיסה החינוכית באה לידי ביטוי בפעילות התנדבות של התלמידים בפרויקטים קהילתיים, המובנית במערכת השעות הבית ספרית.

מנהל אולפנת השומרון אלקנה, אריה מיליס, סיפר לאורחים כי החינוך בבתי"ס מתמקד בשלושה תחומים; חינוך ליראת שמים והקפדה על מצוות, חינוך לערכים יהודיים ולאומיים ומצוינות בלימודים.

בסיכום הביקור אמרה נתן, כי מוסדות החינוך באלקנה מטפחים מצוינות אישית אצל כל לומד בתחומי הדעת ובתחום הערכי, ברוח הציונות הדתית.

■ **כיתות מקדמות** – בבתי"ס העל יסודיים בחולון פועלות השנה 78 מסגרות לימודיות מקדמות לתלמידים מתקשים, ובהן כיתות מב"ר, אתגר ואומ"ץ. על כך נמסר ממינהל החינוך. את מורי הכיתות המקדמות מנחים מפקחים ומדריכים של אגף שחי"ר במשה"ח. עוד נמסר, כי התקציב לכיתות המקדמות מוקצה ברובו על ידי משה"ח. עיריית חולון משתתפת בתקצוב בכמיליון שקלים לשנה. ממינהל החינוך נמסר, כי בשנת תשס"ט סיימו את הלימודים בתיכונים בעיר בוגרי המחזור הראשון של כיתות אומ"ץ. המחזור כלל ארבע כיתות ובהן 75 תלמידים. מדובר בתלמידים שסיימו את כיתות ט' עם שמונה ציונים שליליים בתעודה לכל הפחות. עוד נמסר, כי כל תלמידי כיתות אומ"ץ הוגשו לבחינות הבגרות ו-50 מהם, המהווים % 66, נמצאו זכאים לתעודת בגרות.

■ **הכל בטוח** – במסגרת תוכנית "עיר ללא אלימות", מתקיימת השנה באשקלון תוכנית בשם "הכל בטוח". התוכנית מתמקדת במניעת אירועי אלימות בבתי"ס העל יסודיים בעיר. לאחרונה השתתפו מנהלי בתי"ס העל יסודיים במפגש עם נציגי הגורמים הנוטלים חלק בתוכנית – משטרת אשקלון, אגף הנוער בעירייה, ועד ההורים העירוני ומדריכות המוגנות, המוצבות מזה מספר שנים בבתי"ס מטעם מצילה – אגף קהילה ומניעת פשיעה במשרד לביטחון פנים. במהלך המפגש סקר מפקד תחנת משטרת אשקלון, סני"צ חיים בלומנפלד, את פעילות המשטרה בבתי"ס במסגרת התוכנית. לדבריו, המשטרה מפעילה משקיפים בכניסות לחטיבות הביניים ולתיכונים בעיר, מציבה שוטרים בריכוזי תלמידים בכניסות לבתי"ס ובמקומות הריכוז והפיזור של ההסעות, ועורכת בבתי"ס "סיורי מניעה", בעיקר בהפסקות, להרתעת תלמידים מפני מעשי אלימות. כמו כן מקיימת המשטרה הרצאות הסברה לתלמידים בנושא מניעת האלימות.

מנהלי בתי"ס ביקשו במפגש, כי המשטרה תתאם עמם את זמני הסיורים במקומות הריכוז של ההסעות. כמו כן ביקשו המנהלים כי המשטרה תתגבר את סיורי המניעה בבתי"ס. המנהלים ציינו, כי לסיורים אלה יש ערך הרתעתי, והם מעלים את תחושת המוגנות בקרב התלמידים והצוותים החינוכיים.